

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Απαντήσεις Θεμάτων Πανελληνίων Εξετάσεων Ημερησίων & Εσπερινών
 Γενικών Λυκείων

A1.

Ένα χαρακτηριστικό του Γεώργιου Βιζυηνού είναι η δραματική θεατρική διάσταση της γραφής του. Αυτό γίνεται αντιληπτό από τον τρόπο που ο συγγραφέας χειρίζεται το αφηγηματικό του υλικό. Η κλιμάκωση στην παρουσίαση των γεγονότων συντείνει στη διατήρηση της αγωνίας και παράλληλα φορτίζει συναισθηματικά τον αναγνώστη, ο οποίος συμπάσχει με τους ήρωες της ιστορίας. Έτσι το έργο αποκτά θεατρική διάσταση.

Ο συγγραφέας αυτό το κατορθώνει με τη **χρήση του διαλόγου**. Ο διάλογος είναι περιορισμένος και εισάγεται σε κρίσιμες στιγμές της αφήγησης, για να φωτίσει τη δράση των προσώπων και την ψυχική τους διάθεση. Συγκεκριμένο παράδειγμα είναι ο διάλογος του Γιωργή με τη μητέρα του, ο οποίος, με έντονη παράκληση, ζητά από αυτήν να δώσει πίσω το Κατερινιώ, διότι η ψυχοκόρη δεν είχε όλες τις αρετές που περίμενε να έχει («Δος το πίσου το Κατερινιώ, έλεγαν ..... που να στολίση μίαν ημέρα το σπίτι μας.»). Η μητέρα, απελπισμένη από την αντίδραση του γιου της και την άρνησή του να βοηθήσει οικονομικά το σπίτι, με θλιμμένο ύφος του απαντά «-Ω! είπε μετ' απελπιστικής εκφράσεως. .... εύμορφη και γνωστική.» Το ξέσπασμα της μητέρας οφείλεται στη διάψευση των προσδοκιών της και απελπισμένη δε δύναται να σκεφτεί λογικά. Η αντιπάθεια του Γιωργή για το Κατερινιώ αποτελεί και αφορμή για την αποκάλυψη του φοβερού μυστικού.

Επιπλέον, το διήγημα αποκτά θεατρική τεχνική με τη **συνεχή αλλαγή σκηνικού** (κλειστός- ανοιχτός χώρος). Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η οικογένεια από το σπίτι μεταφέρεται στην εκκλησία, για να πραγματοποιηθεί η υιοθεσία του πρώτου κοριτσιού («Ήδη αυτή η υιοθέτησις... και οστούν εκ των οστών της») και στη συνέχεια επιστρέφει στο σπίτι («Η είσοδός του εις τον οίκον μας... εις τους παρισταμένους»). Η θεατρικότητα του δρωμένου είναι άσπογα δοσμένη από τον Βιζυηνό. Υπάρχει μια σκηνοθετική διάσταση στην όλη περιγραφή, κίνηση. Δίνεται έμφαση στις τοπικές αντιθέσεις (μέσα- έξω, ψηλά- χαμηλά) αλλά και στην ποικιλία συναισθημάτων («μονότονον», «αυστηρόν», «ζωηρότητα», «ωχρός», «περίλυπος»). Από άποψη τεχνικής, το τελετουργικό της υιοθεσίας συμβάλλει στο να αποφορτιστεί ο αναγνώστης από το δυσάρεστο κλίμα της πρώτης ενότητας με την παρακολούθηση της επιδείνωσης της Αννιώσ.

- Κανακάρη 99
- Κορίνθου 255

τηλ. 2610 625360
 fax 2610 625366
 info@kapalearn.gr
 www.kapalearn.gr

Τέλος, η **συμμετοχή πολλών προσώπων** (πρωταγωνιστές, δευτεραγωνιστές, βουβά πρόσωπα) ξεδιπλώνει τη δράση και δημιουργεί πολλαπλές κορυφώσεις. Στο δοθέν απόσπασμα, στη σκηνή της υιοθεσίας συμμετέχουν πολλά πρόσωπα. Αρχικά, ο ιερέας μπροστά στην εικόνα του Χριστού, μπροστά στους φυσικούς γονείς και σε όλο το εκκλησίασμα, παραδίδει το παιδί στους θετούς γονείς και μία πομπή με συγγενείς και επικεφαλής τον πρωτόγερο του χωριού, τους νέους γονείς και το θετό παιδί πηγαίνει στο σπίτι τους. Οι φυσικοί γονείς φιλούν και αποχαιρετούν το παιδί και φεύγουν με τους άλλους συγγενείς. Σε όλη τη διαδικασία συμμετέχουν τα πιο έγκυρα πρόσωπα του χωριού: ο σεβάσμιος εκπρόσωπος του Θεού, ο ιερέας, και ο πιο σεβάσμιος εκπρόσωπος του λαού, πρωτόγερος. Άλλα δρώντα πρόσωπα είναι οι νέοι και φυσικοί γονείς και ακολουθούν, χωρίς ιδιαίτερη δράση, τα νέα αδέρφια, οι συγγενείς και των δύο πλευρών και όλο το εκκλησίασμα. Η τελετή μοιάζει με τη στέψη ενός αυτοκράτορα.

Ανακεφαλαιωτικά, ο Βιζυηνός κατορθώνει με τα θεατρικά στοιχεία να διατηρήσει αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη αλλά και να συγκινήσει μέσα από την αλήθεια των ηρώων του.

B1.

Ο Μητσάκης έχει χαρακτηρίσει τον Βιζυηνό «επαμφοτερίζοντα». Δηλαδή με το νου και την καρδιά είναι ένας δημοτικιστής, αλλά στην πράξη προτιμά να «φορά το υψηλό κολάρο της καθαρεύουσας». Πράγματι, η γλώσσα του Βιζυηνού είναι ιδιότυπη. Χρησιμοποιεί καθαρεύουσα (ηυξήθη, ανετράφη), μιας και έχει επηρεαστεί από το φαναριώτικο στοιχείο και τις σπουδές του. Η καθαρεύουσα στα αφηγηματικά μέρη είναι καθαρή και ανοιχτή σε πολλές λέξεις και τύπους της λαϊκής γλώσσας. Ενώ στα διαλογικά μέρη, επηρεασμένος από την ηθογραφία, χρησιμοποιεί γλώσσα λαϊκή (πλανέσω), με την παράλληλη χρήση ιδιωματικών λέξεων (*γιορτερά, ξενίζω*). Ωστόσο ο συγγραφέας «καλλωπίζει» τις λέξεις της δημοτικής, βάζοντας καταλήξεις της καθαρεύουσας (πρώτην). Χρησιμοποιεί πολλούς ιδιωματισμούς (*Δος το πίσου*), παροιμιακών φράσεων, ευχών και κατάρων και κάνει ευρεία τη χρήση του επιθέτου. Όλα αυτά εμπλουτίζουν το λόγο, προσδίδουν ποικιλία και απεικονίζουν πιστά τη γλωσσική πλευρά του πολιτισμού της πατρίδας του συγγραφέα και της εποχής του. Επομένως, η πολυμορφία στο έργο του Βιζυηνού αποδεικνύει την ικανότητα του συγγραφέα να προβαίνει σε πολυεπίπεδες και πολλαπλές γλωσσικές επιλογές.

B2α.

Ο Βιζυηνός στο χωρίο αυτό χρησιμοποιεί επιτάχυνση και με τη χρήση τεσσάρων ρημάτων συνοψίζει μια ολόκληρη περίοδο από τη ζωή του υιοθετημένου κοριτσιού. Γίνεται λόγος για την πρώτη υιοθεσία στην οποία είχε προβεί η μητέρα μετά το θάνατο της Αννιώς. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο αφηγητής δεν αναφέρει τη συγκεκριμένη αχαριστία της ψυχοκόρης -

ούτε καν το όνομα της, υποδηλώνοντας την περιφρόνηση του γι' αυτό το πρόσωπο. Σ' αυτό συντελούν και οι χαρακτηρισμοί *θετόν θυγάτριον*, *ξένον κοράσιον*. Η παρουσία της υιοθετημένης κόρης δημιούργησε αρκετά προβλήματα στην οικογένεια, γιατί αφενός η μητέρα της έδειχνε σκανδαλώδη αδυναμία, καθώς ήταν προσηλωμένη σ' αυτή παραμελώντας τα δικά της παιδιά, αφετέρου το κορίτσι έδειχνε αχαριστία και μάλιστα «εβασίλευε εις τον οικον τους, ως εάν ητον εδικός του». Με αυτή την αντίθεση *οικον μας - εδικόν τους* φαίνονται τα αισθήματα των αγοριών προς την αδελφή τους, τα οποία επισπεύδουν να την παντρέψουν και έτσι να κλείσει ο κύκλος και να ανακουφιστούν τα ίδια.